

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

5461 Методичні вказівки

до практичних занять і самостійної роботи з дисципліни
«Сучасні проблеми медіації та судочинства в Україні»
для студентів спеціальності *081«Право»*
для всіх освітніх програм
усіх форм навчання

Суми
Сумський державний університет
2022

Методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «Сучасні проблеми медіації та судочинства в Україні» / укладачі: Т. А. Кобзева, Є. В. Михайловська, Г. Ю. Міхновський. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 28 с.

ВСТУП

«Сучасні проблеми медіації та судочинства в Україні» – дисципліна, основною метою якої є визначення сучасних проблем застосування й закріплення процедури медіації в сучасному правовому середовищі України.

Важливим питанням є також визначення проблем практичного застосування процедури медіації в судовій системі України та пошук засобів їхнього врегулювання і покращання загальних засобів застосування процедури медіації в Україні.

Будь-яка особа, яка працює в юридичній сфері, має теоретичний чи практичний досвід щодо реалізації прав людини в судових процесах України, питання ж медіації в цьому сенсі має окреме значення для врегулювання спорів на їхньому досудовому етапі чи під час судового розгляду, що значно спрощує судову систему і знімає з неї велике навантаження. Тому ця дисципліна є важливою для кожного юриста, який у подальшому планує пов'язати свою професію з урегулюванням спорів у судових процесах.

Широке впровадження медіації потребує кращого розуміння та сприяння з боку судової і правничої спільнот і зацікавленості громадян. Традиційно правнича освіта була спрямована на формування в майбутніх юристів готовності до вирішення спорів у судовому порядку. Проте нині судовий порядок – це лише один із варіантів урегулювання конфліктів.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів знань про теоретичні та практичні основи вирішення конфлікту за допомогою застосування альтернативних способів вирішення спорів (медіації), статус учасників медіації, майстерність медіатора, медіаційну процедуру, нормативне регулювання медіації, особливості медіації в окремих сферах суспільних відносин, медіацію в окремих сферах юридичної практики, перспективи запровадження інституту медіації в податковій правовідносини.

Навчальна програма передбачає засвоєння зазначеної дисципліни на лекціях, практичних заняттях, під час індивідуального консультування викладачем, самостійної роботи.

Практичні заняття – одна з основних форм навчання. На них перевіряють ступінь засвоєння студентами теоретичних питань курсу, положень законодавства та практики його застосування.

Методи навчання, які використовують під час проведення практичних занять: виконання типових завдань; вирішення проблемних питань і дискусії у групах; відпрацювання судових кейсів; усні доповіді за тематикою заняття; мозковий штурм; засідання в аудиторії з розподілом ролей медіаторів.

Навчання здійснюється із застосуванням методів навчання «soft skills» (комунікативних, особистої ефективності та управління інформацією), що в умовах сьогодення надають студентам не тільки знання законодавства, але й уміння вибудовувати ефективну комунікацію, управління проектами та командами, власним часом та емоціями, навички публічного виступу та переконливої аргументації, мотивування та вміння вести за собою в процесі реалізації своєї професійної діяльності.

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна, для спеціальності 081 «Право»:

- дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати та обґрунтовувати варіанти їхнього розв'язання;
- генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології в наданні правничих послуг;
- обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування;

– інтегрувати необхідні знання та виконувати складні завдання правозастосування в різних сферах професійної діяльності.

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

– адаптуватися та діяти в новій ситуації, генерувати нові ідеї (креативність);
– спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності);

– обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію, застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) і процедур судочинства в Україні;

– застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів, міждисциплінарний підхід в оцінюванні правових явищ і правозастосовній діяльності;

– ухвалювати рішення в ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміти особливості практики їхнього застосування та критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

Додаткові знання, уміння та навички, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

1. Знання основних понять конфліктології, теоретичних концепцій медіації, нормативно-правової бази України, форм участі юриста в медіації.

2. Застосування знань тлумачення національних і міжнародних актів реалізації процедури медіації й базових навичок медіатора у професійній діяльності.

3. Надання професійних консультацій щодо проведення медіації в різних сферах процесуального права й інформування клієнта про переваги та наслідки застосування процедури медіації.

Студенти активно залучаються до наукової роботи в процесі вивчення курсу, оскільки саме наукова робота надає можливість студентів закріпити і поглибити теоретичні та практичні знання, одержані в процесі вивчення окремих тем курсу. Самостійна робота студентів заохочується за допомогою використання рейтингової системи оцінювання підготовки студентів під час занять та оцінювання результатів презентації підготовленого навчального проєкту (курсової роботи).

Відповідно до регламенту навчальної дисципліни «Сучасні проблеми медіації та судочинства в Україні» за виконання завдань на практичних заняттях (12 занять) студенти максимально можуть отримати 24 бали (за позитивного оцінювання кожного практичного завдання від 1 до 2 балів). Перевірка знань здійснюється також завдяки проведенню тестувань із метою закріплення лекційного матеріалу, презентації теоретичного завдання, яке студенти готують з урахуванням власних інтересів до тематики курсу, а також на етапі завершення вивчення курсу регламентом передбачено складання комплексного письмового контролю, який має на меті перевірити рівень засвоєння теоретичних знань, уміння застосовувати набуті знання під час виконання конкретних професійних завдань, а також самостійно працювати з науковою та навчальною літературою.

**ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МЕДІАЦІЇ
ТА СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ»**

Тема	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
1. Теорія конфлікту	4	4
2. Альтернативні способи вирішення конфліктів (спорів)	4	4
3. Медіація як спосіб урегулювання конфліктів (спорів)	4	4
4. Учасники медіації	4	4
5. Майстерність медіатора	8	–
6. Медіаційна процедура	4	–
7. Нормативне регулювання медіації	4	–
8. Особливості медіації в окремих сферах суспільних відносин	4	–
9. Медіація в окремих сферах юридичної практики	4	–
10. Запровадження інституту медіації в податкові правовідносини	8	–
Усього	48	16

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МЕДІАЦІЇ ТА СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ»

Тема 1. ТЕОРІЯ КОНФЛІКТУ

Поняття, види та структура конфлікту. Функції конфлікту. Динаміка конфлікту. Діагностика конфлікту. Стратегії поведінки в конфлікті. Конфлікт кризь призму права.

Список рекомендованої літератури

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності: теоретичні і деонтологічні аспекти) : наук.-метод. посіб. Київ : НАВС, 2009. С. 304.
2. Конфліктологія : навчальний посібник / Л. М. Ємельяненко, В. М. Петюх, Л. В. Торгова, А. М. Гриненко. Київ : КНЕУ, 2003. 315 с.
3. Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 384 с.
4. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 462 с.
5. Котлова Л. О. Психологія конфлікту: курс лекцій : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. С. 96–98.
6. Орлянський В. С. Конфліктологія : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. С. 77–78.
7. Конфліктологія : навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Петюха, Л. В. Торгової. Київ : КНЕУ, 2003. С. 101–131.
8. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2016. С. 269–279.
9. Барабаш О. Стратегії поведінки в конфліктній ситуації. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 210.
10. Веремчук А. М. Конфлікти у спілкуванні та шляхи їх розв'язання : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України. *Проблеми загальної та педагогічної психології*. 2012. Т. 24, ч. 6. С. 73.
11. Шлях до медіації : підручник / авт. кол.: І. В. Кордунян, М. І. Логвиненко. Суми : Мрія, 2022. 336 с.

Індивідуальні завдання до теми 1

Завдання 1. Надайте своє визначення понять: конфлікт; образ конфлікту; мотиви конфлікту; позиція сторін конфлікту; причини виникнення конфлікту; функції конфлікту.

Завдання 2. Назвіть та опишіть функції конфлікту. Наведіть приклади за названими функціями конфлікту.

Завдання 3. Проаналізуйте динаміку зародження й розвитку конфлікту між сторонами. Наведіть декілька прикладів можливих конфліктів, надайте пропозиції, як їх можна вирішити.

Завдання 4. Проведіть дискусію на тему «Драбина конфлікту Фридриха Глазла». Проаналізуйте кожну стадію-сходишку конфлікту, опишіть своє бачення стосовно цих стадій.

Стадія конфлікту	Сутність
1. Посилення розбіжності	
2. Дебати, полеміка	
3. Дії замість слів	
4. Імідж і коаліція	
5. Втрата обличчя	
6. Стратегія погроз	
7. Обмежені руйнівні удари	
8. Розгром	
9. Разом у прірву	

Завдання 5. Вирішіть конфліктні ситуації. Опишіть, які саме суперечності виникають, способи вирішення конфлікту, додаткові проблеми під час застосування різних способів вирішення конфлікту:

- 1) друг позичив вам гроші, але не хоче їх віддавати;
- 2) колега віддає вам свою роботу, оскільки, за його словами, не він має її робити;
- 3) подруга / дружина кричить на вас, оскільки ви не допомагаєте їй у домашніх справах;
- 4) ваша дитина вкрала мобільний телефон в іншої дитини, а її батьки прийшли до вас із претензією;
- 5) ви ненавмисно вдарили іншу людину під час спортивної гри й завдали їй легких тілесних ушкоджень.

Завдання 6. Придумайте конфліктну ситуацію та проведіть рольову гру стосовно її вирішення, де б кожна сторона задовольнила свої вимоги в найбільшому обсязі (сторони конфлікту (2 особи), особа, яка допомагає вирішити спор, треті сторони, які спостерігають за ситуацією та мають свої пропозиції вирішення конфлікту).

Завдання 7. Складіть есе на будь-яку тему за вищезазначеним матеріалом.

Тема 2. АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ (СПОРІВ)

Історичні витoki альтернативного вирішення конфліктів (спорів). Поняття та особливості альтернативних способів вирішення спорів. Поняття та особливості альтернативних способів вирішення спорів. Основні види альтернативних способів вирішення спорів.

Список рекомендованої літератури

1. Зінченко А. Л. Історія дипломатії від давнини до нового часу : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спец. міжнар. відносин та історії. Київ, 2005. С. 48.
2. Літопис руський: За іпатським списком / О. В. Мишанич (відп. ред.), Л. Є. Махновець (пер. з давньорус.). Київ : Дніпро, 1989. С. 229–230.
3. Купчинський О. Акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII – першої половини XIV. Дослідження. Тексти. Львів, 2004. С. 128–129.
4. Гриб А. М., Михайлов О. М. Становлення та розвиток інституту примирення на українських землях (IX ст. – 1917 р.) : монографія. Одеса : Фенікс, 2018. С. 71–120.
5. Статути Великого князівства Литовського : у 3 т. Т. III. Статут Великого князівства Литовського 1529 року. Одеса : Юрид. літ., 2002. С. 254, 258.
6. Микитин Ю. І. Відновне правосуддя у кримінальному провадженні: міжнародний досвід та перспективи розвитку в Україні : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. С. 34.
7. Uniform Mediation Act. URL: https://www.mediate.com/articles/umafinalstyled.cfm?fbclid=IwAR1csLtcoRkuAps1BdV2dk1wUK6iUKOAIbM2_EW6fb6PKYNZBZwHKH6Otto.
8. Кисельова Т. Історія розвитку медіації в світі. *Єрмоєнко Г. В., Кисельова Т. С. Про медіацію, або Як швидко вирішити конфлікт без звернення в суд*. Київ : Ніка-Центр, 2010. С. 8–21.
9. Барабаш Т. А. Теоретико-правова типологія медіації в Німеччині. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. Вип. 28. С. 12–14.
10. Цувіна Т. А. Право на суд у цивільному судочинстві. Харків : Слово, 2015. С. 78–97.
11. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 462 с.
12. Шлях до медіації : підручник / авт. кол.: І. В. Кордунян, М. І. Логвиненко. Суми : Мрія, 2022. 336 с.

Індивідуальні завдання до теми 2

Завдання 1. Проаналізуйте способи врегулювання конфліктів у різні історичні етапи: додержавні спільноти; часи античності; доба Середньовіччя; Київська Русь; епоха козацтва; Новий і Новітній часи; сучасна Україна.

Завдання 2. Надайте тлумачення терміна «альтернативне вирішення спорів» і перерахуйте основні його переваги.

Завдання 3. Назвіть основні види альтернативних способів вирішення спорів і наведіть приклади їхнього застосування.

Завдання 4. Проаналізуйте моделі завершення конфліктів. Наведіть приклади завершення конфліктів стосовно кожної моделі:

- 1) виграти / програти;
- 2) програти / виграти;
- 3) програти / програти;
- 4) виграти / виграти.

Завдання 5. Проаналізуйте стратегії (способи) поведінки в конфлікті: суперництво; ухилення; пристосування; компроміс; співробітництво.

Завдання 6. Розгляньте конфліктну ситуацію та порадьте сторонам конфлікту альтернативні способи вирішення спорів. Чим може закінчитися цей спір?

Громадянка О. працює продавцем у магазині «Світляк», безпосереднім власником і керівником якого є громадянин А. За зафіксованою інформацією з камери спостереження громадянка О., працюючи у свою зміну 12.02.2020 в період із 11:03 до 12:10, передала своєму чоловікові громадянину Б. товар із магазину в загальній сумі 12 007,35 грн (дванадцять тисяч сім грн 35 коп.). Зі свого боку, власник магазину громадянин А. висунув претензії до громадянки О. із пропозицією повернути товар або відшкодувати заподіяну шкоду, на що громадянка О. відповіла, що вже немає цього товару та грошей на його відшкодування. Громадянин А. має намір звернутися до суду.

Тема 3. МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ УРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ (СПОРІВ)

Поняття та природа медіації. Принципи медіації. Види медіації. Моделі медіації. Правовий статус медіатора.

Список рекомендованої літератури

1. Лєко Б., Чуйко Г. Медіація : підручник. Чернівці : Книги – XXI, 2011. С. 162.
2. Поліщук М. Я. Поняття медіації як альтернативного методу вирішення спорів. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2014. Вип. 65. С. 135.
3. Можайкіна О. С. Поняття та зміст основних принципів медіації в цивільно-правових відносинах. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 55.
4. Махова Л. О. Переваги впровадження в Україні інституту медіації як позасудового способу врегулювання господарських спорів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 6. С. 125.
5. Мазаракі Н. А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні : дис. ... д-р юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2019. С. 205.
6. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
7. Огренчук Г. О. Правове регулювання застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. С. 98.
8. Барабаш Т. А. Теоретико-правова типологія медіації у Німеччині. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. Вип. 28. С. 12–15.
9. Цувіна Т. А. Впровадження інституту присудової медіації як перспективний напрямок реформування цивільного процесуального законодавства України. *Україна на шляху до Європи: реформа цивільного процесуального законодавства*. Київ : ДВ Дакор, 2017. С. 195–200.
10. Поліщук М. Я. Моделі медіації: порівняльно-правовий аналіз досвіду зарубіжних країн. *Судова та слідча практика в Україні*. 2016. Вип. 2. С. 53.
11. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 462 с.
12. Шлях до медіації : підручник / авт. кол.: І. В. Кордунян, М. І. Логвиненко. Суми : Мрія, 2022. 336 с.

Індивідуальні завдання до теми 3

Завдання 1. Надайте визначення поняття медіації.

Завдання 2. Проаналізуйте природу медіації, її мету, передумови застосування, основні компоненти, сфери застосування та переваги.

Завдання 3. Назвіть основні принципи медіації. Наведіть приклади до кожного принципу медіації.

Завдання 4. Проведіть дискусію на тему «Медіація має бути добровільною чи обов'язковою». Чому медіація має бути добровільною? Назвіть основні переваги обов'язкової медіації, свою відповідь обґрунтуйте.

Завдання 5. Розгляньте основні моделі медіації, такі як сітка Л. Ріскіна, підхід Б. Буша і Д. Фолджера, мета-модель Н. Александера. Яка модель вам більше за все імпонує і чому?

Завдання 6. Розгляньте ситуацію та спробуйте вирішити її за допомогою застосування процедури медіації.

Ансамбль «Ластівка» – молодий український музичний квартет, що подає великі надії, який отримав прекрасні відгуки критиків на дебютному концерті в Празі три роки тому. Його запросили для проведення серії з 6 музичних камерних концертів улітку в м. Києві. Для виконання деяких квінтетів Бетховена, Шуберта і Дворжака ансамблю був потрібен віолончеліст, тому вони уклали контракт із пані Шале-де-баф, юною віолончелісткою з надзвичайним музичним хистом із Франції, для проведення цих 6 концертів разом.

Однак за кілька тижнів до початку концертів пані О. Дерев'яненко, керівник і менеджер ансамблю, отримала листа від пані Шале-де-баф із такими словами: «На мій превеликий жаль, я не зможу грати з вами, як ми домовлялися». Провівши невелике розслідування, О. Дерев'яненко виявила, що Шале-де-баф уклала угоду із симфонічним оркестром «Simons» із м. Рим (Італія) і згідно з нею проведе сольні виступи на музичному фестивалі «Магія музики» у Флоренції (Італія), а потім на фестивалі в м. Парижі (Франція), причому обидві ці події відбуватимуться тоді, коли і концерти в м. Києві.

Ансамбль «Ластівка» розпочав переговори з паном Лео Марценалі, менеджером симфонічного оркестру «Simons». Ці переговори не мали результату. Пан Лео Марценалі наполягає, що він уклав юридично дійсний контракт із пані Шале-де-баф і що «вона має право вирішувати, з ким вона буде грати». Відповідно всі претензії повинні бути спрямовані саме до пані Шале-де-баф. Консультант сказав пані О. Дерев'яненко, що отримати судову заборону щодо Шале-де-баф буде практично не можливо, втім, як і виконати її, і що все одно в Шале-де-баф немає таких грошей, щоб надати процесу будь-якого сенсу і сприймати його серйозно. Однак позов проти «Simons» стосово підбурювання до порушення договору може виявитися успішним.

Тема 4. УЧАСНИКИ МЕДІАЦІЇ

Право на медіацію. Сторони медіації. Медіатор. Інші учасники медіації.

Список рекомендованої літератури

1. Дюріг Г. Принцип людської гідності. Проект практичної системи цінностей основних прав на основі частини першої статті 1 у поєднанні з частиною другою статті 19 Основного закону. *Людська гідність: що ми розуміємо під «гідністю», «людиною» та «людською гідністю»* : матеріали міжнародного науково-практичного семінару «Людська гідність у праві Німеччини, Польщі та України». Київ, 10–11 жовтня 2016 р. / відп. ред. Б. Шлоер. Харків : В деле, 2017. С. 75.
2. Белінська О. В. Медіація – альтернативне вирішення спорів. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2011. № 1. С. 165.
3. Гнатюк Н. Мистецтво домовлятися. *Юридичний вісник України*. 2018. № 38. С. 11.
4. Голоядова Т. О. Перспективи запровадження медіації для вирішення податкових спорів в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2016. Вип. 20. С. 26–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2016_20_8.
5. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
6. Кисельова Т. Правове регулювання відносин із надання послуг медіації у зарубіжних країнах. *Право України*. 2011. № 11–12. С. 233.
7. Біцай А. Особливості участі адвоката в медіації в цивільних та господарських справах як представника довірителя. *Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2015. Vol. 2, Iss. 3. С. 240.
8. *Закон і бізнес*. 2018. 24.11–30.11. № 47 (1397). URL: https://zib.com.ua/ru/135415-partner_ooo_yuridicheskogo_byuro_sergeevih_svet-lana_sergeeva.html.
9. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 462 с.
10. Шлях до медіації : підручник / авт. кол.: І. В. Кордунян, М. І. Логвиненко. Суми : Мрія, 2022. 336 с.

Індивідуальні завдання до теми 4

Завдання 1. Визначте, що таке право на медіацію і чи всі особи мають право на медіацію.

Завдання 2. Назвіть усі сторони медіації, а також правові й морально-психологічні умови участі сторони в медіації.

Завдання 3. Надайте перелік прав та обов'язків сторін медіації. Чому, на вашу думку, сторони мають чітко виконувати свої обов'язки?

Завдання 4. Дайте визначення поняття медіатора. Назвіть вимоги до медіатора та його підготовки.

Завдання 5. Проведіть дискусію на тему «Важливість професійної етики медіатора».

Завдання 6. Розгляньте ситуації та проведіть рольову гру із застосуванням медіації для вирішення спору із залученням сторін (правопорушник-дитина, постраждала дитина, законні представники дітей з обох сторін, особа-медіатор):

1) хлопчик Д. унаслідок сварки побив хлопчика Г. і після цього викрав у нього телефон марки Samsung S10. Батьки хлопчика Г. висунули обвинувачення батькам хлопчика Д.;

2) хлопчик А. почав розпускати неправдиві слухи про вчительку англійської мови громадянку Б. Вчителька дізналася про все і звернулася до батьків хлопчика А.;

3) дівчинка Ж., перебуваючи в гостях у дівчинки М., пошкодила новий телевізор, на що дівчинка М. погрозила тим, що розповість усе батькам. Дівчинка Ж., зі свого боку, почала нецензурно лаятися на дівчинку М. та її батьків.

Тема 5. МАЙСТЕРНІСТЬ МЕДІАТОРА

Медіатор як професія. Компетентності медіатора. Конфліктологічна компетентність медіатора. Комунікативна компетентність медіатора. Процедурна компетентність медіатора. Рефлексивна компетентність медіатора. Правова компетентність медіатора. Техніки медіатора. Активне слухання. Невербальна комунікація. Постановка запитань. Перефразування. Робота з емоціями.

Список рекомендованої літератури

1. Белінська І. А. Основні критерії психологічного профілю медіатора. *Проблеми сучасної психології* : збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2012. Том. 18. С. 36–37.
2. Mediator Standarts Board. URL: <https://msb.org.au/about-msb>.
3. Лалу Ф. Компанії майбутнього / пер. з англ. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. 544 с.
4. Ненасильницька комунікація у соціальних конфліктах. Відновні діалоги : методичний посібник / за ред. І. Брунової-Калісецької, Д. Дюкшерера, В. Каневської ; Т. Конрад. Київ : Видавець Захаренко В., 2015. 80 с.
5. Пекар В. Різнобарвний менеджмент (еволюція мислення, лідерства та керування). Харків : Фоліо, 2019. 191 с.
6. Основні засади навчання базовим навичкам медіатора / за заг. ред. К. Б. Наровської. Київ : Видавець В. Захаренко, 2019. 32 с. URL: http://namu.com.ua/ua/downloads/osnovni_zasady_NBNM/NAMU_Osnovni_Zasady_NBNM.pdf.
7. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 462 с.
8. Шлях до медіації : підручник / авт. кол.: І. В. Кордунян, М. І. Логвиненко. Суми : Мрія, 2022. 336 с.

Індивідуальні завдання до теми 5

Завдання 1. Розгляньте основні вимоги професійних організацій щодо акредитації медіаторів і зазначте, чи припустимі такі вимоги. Чи можливо ввести загальні вимоги для медіаторів в Україні, якими вони мають бути?

Завдання 2. Надайте перелік умінь медіатора. Що, на вашу думку, ще має вміти професійний медіатор?

Завдання 3. Проведіть дискусію на тему «Якщо б я був медіатором, що б я робив і чого не робив би?»

Завдання 4. Визначте всі прийоми медіаторів. Наведіть на практиці, як ці прийоми застосовуються.

Завдання 5. Визначте основні проблеми у визначенні майстерності медіатора.

Завдання 6. Розгляньте співбесіду та спробуйте побудувати діалог між другою стороною та медіатором. Вигадайте ще декілька вимог від обох сторін. Підійдіть до вирішення спору за допомогою розподілу ролей сторін і медіатора.

Медіатор: Чи правильно я розумію, що ви би хотіли отримувати чітко встановлену суму грошей розміром 5000 грн?

Жінка: Саме так.

Медіатор: Уточніть, будь ласка, з яких витрат складається ця сума?

Жінка: Продукти, одяг, оплата за приватний садочок. Я маю відповідні фіскальні чеки. І це половина того, що витрачаю на дитину.

Медіатор: Чи згодні ви надати цей розрахунок вашому чоловіку?

Жінка: Звичайно.

Медіатор: Ви також казали, що вважаєте за доцільне щоразу погоджувати прихід вашого чоловіка до доньки. Це так?

Жінка: Авжеж. Крім того, я б хотіла, щоб він приходив тільки тоді, коли мені немає з ким залишити дитину, адже я інколи працюю в нічну зміну.

Медіатор: Отже, ви маєте потребу, щоб ваш чоловік ночував із донькою у вас вдома?

Жінка: Так, усе правильно.

Медіатор: Чи ви розраховуєте, що ваш чоловік забиратиме доньку до себе додому?

Жінка: Ні, я не дозволю йому забирати мою донечку до його оселі.

Завдання 7. Напишіть есе на будь-яку тему в межах вивченого матеріалу за темою 5 дисципліни.

Тема 6. МЕДІАЦІЙНА ПРОЦЕДУРА

Загальна характеристика медіаційної процедури. Премедіація. Стадії медіації. Підготовча стадія. Збирання інформації та визначення тем для обговорення. Робота з інтересами та потребами сторін. Пошук та оцінювання варіантів рішення. Оформлення домовленостей. Постмедіація.

Список рекомендованої літератури

1. Мазаракі Н. А. Медіаційне застереження у договорах. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 6, том 1. С. 16–19.
2. Мазаракі Н. Щодо поняття медіабельності спору. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 258–262.
3. Stitt A. *Mediation: A practical guide*. London: Cavendish Publishing Limited, 2004. P. 45–46.
4. Огречук О. Г. Договори про проведення медіації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2015. Випуск 30, том 1. С. 145–147.
5. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
6. Боженко Н. В. Адміністративно-правове забезпечення медіації як способу вирішення адміністративних спорів : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2018. С. 115.
7. Бурдак В. Медіація, способи оплати послуг медіатора. URL: http://ukrmediation.com.ua/files/content/Oplata_poslug.pdf.
8. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
9. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 462 с.
10. Шлях до медіації : підручник / авт. кол.: І. В. Кордунян, М. І. Логвиненко. Суми : Мрія, 2022. 336 с.

Індивідуальні завдання до теми 6

Завдання 1. Надайте загальну характеристику медіаційної процедури.

Завдання 2. Визначте поняття премедіації, її етапів. Опишіть своє бачення процедури премедіації, наведіть приклади.

Завдання 3. Проаналізуйте всі стадії процедури медіації. На прикладах опишіть, які саме дії має виконувати кожна сторона спору на кожній стадії.

Завдання 4. Визначте поняття постмедіації та її сутності. Чому важливим моментом постмедіації є виконання взятих на себе зобов'язань за результатами проведення медіації?

Завдання 5. Вирішить конфліктну ситуацію за допомогою застосування процедури медіації.

Богдан і Микола заснували своє підприємство, яке в подальшому отримало назву ТОВ «Бомик». Друзі домовились, що будуть рівноправними партнерами.

Через 2 роки Богдан мав їхати на навчання в магістратурі Англії, тому було ухвалено рішення призначити Миколу директором ТОВ «Бомик». Свого часу Богдан передав у статутний капітал підприємства подароване батьками нежитлове приміщення для розміщення головного офісу ТОВ «Бомик» із домовленістю, що в разі виходу з підприємства його майно буде повернуте.

Після повернення Богдана з навчання його запросили працювати в міжнародну корпорацію на одну з керівних посад, тому вони з Миколою домовились, що Микола буде надалі керувати бізнесом, а Богдан за потреби буде надавати вливання додаткових інвестицій у бізнес.

У 2020 році в ТОВ «Бомик» виникли непередбачувані витрати внаслідок помилки в рекламній продукції у великому проєкті, яку довелося передруковувати значним накладом за власний рахунок. Після цього один із основних клієнтів відмовився від подальшої співпраці з Товариством і ринком поширювалися чутки про підірвану репутацію компанії.

Микола скликав загальні збори, на яких висунув пропозицію попросити в Богдана додаткову інвестицію розміром 10 000 дол. для проведення рекламної кампанії. Зі свого боку, Богдан був дуже обурений тим, що протягом останнього року він не отримував жодного прибутку з компанії, а тепер ще й має платити за помилки Миколи. Він захотів вийти зі складу учасників, забравши належну йому частку.

Завдання 6. Розгляньте судові рішення та запропонуйте їхнє вирішення без звернення до суду за допомогою застосування процедури медіації:

1) цивільний процес – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79819119>;
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/81515706>;

2) господарський процес – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78955311>;
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/88026574>;

3) адміністративний процес – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78954133>;
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/78953541>.

Тема 7. НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕДІАЦІЇ

Міжнародні стандарти медіації. Європейські стандарти медіації. Медіація в українському праві. Етичні засади медіації. Саморегулювання в медіаторській спільноті.

Список рекомендованої літератури

1. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»), прийняті на 96 пленарному засіданні ООН 1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211.

2. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживань владою, прийнята ООН 29 листопада 1985 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_114.

3. Каракаська декларація від 15 грудня 1980 р. URL: http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_964.

4. Взаємодія та заходи у відповідь: стратегічні союзи в сфері попередження злочинності і кримінального правосуддя: Бангкокська декларація ООН від 25 квітня 2005 р. URL: http://www.un.org/russian/events/11thcongress/bangkok_decl.pdf.

5. Guidelines for the Prevention of Crime: ECOSOC Resolution 2002/13. URL: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/resolution_2002-13.pdf.

6. UNCITRAL Conciliation Rules (1980). URL: <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/conc-rules/conc-rules-e.pdf>.

7. Типовой закон ЮНСИТРАЛ о международной коммерческой медиации и международных мировых соглашениях, достигнутых в результате медиации (2018 год). URL: https://uncitral.un.org/ru/texts/mediation/modellaw/commercial_conciliation.

8. United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation of August, 7th, 2019. URL: https://www.uncitral.org/pdf/english/commissionessions/51st-session/Annex_I.pdf.

9. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. *Голос України*. 2001. 10 січня. № 3.

10. Варшавська декларація (Підсумкова декларація саміту) від 17 травня 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_716.

11. Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25 січня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_135.

12. Рекомендація № R (99) 19 Комітету міністрів Ради Європи державам – членам Ради, які зацікавлені в організації медіації у кримінальних справах. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_828.

13. Керівні принципи № 15 для кращого виконання наявної Рекомендації щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами і сторонами-приватними особами від 7 грудня 2007 р. URL: <https://www.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/serrej/19-kerivnuy%20pryncup1.pdf>.

15. Tampere European Council 15 and 16 October 1999 : Presidency Con-clusions. URL: http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm.

16. Про певні аспекти медіації у цивільних та комерційних справах : директива Європейського Парламенту та Ради ЄС від 21 травня 2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a95.

17. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.

18. Европейский кодекс поведения для медиаторов. URL: <https://mediation-eurasia.pro/wp-content/uploads/2018/04/evropejskij-kodeks-povedenija-dlja-mediatorov.pdf>.

19. Code of Conduct for Third Party Neutrals/Centre for Effective Dispute Resolution (CEDR), 2018 Edition. URL: https://www.cedr.com/about_us/modeldocs/?id=4.

20. Revised Standards of Professional Conduct of Mediators. URL: <https://www.nccourts.gov/assets/documents/publications/StandardsConduct.pdf?e2dD2UQUqwN6Ypo3wEFy3CtHORzZzp8r>.

21. Кодекс етики медіатора Національної асоціації медіаторів України. URL: <http://namu.com.ua/ua/info/mediators/ethical-code/>.

22. Alexander N. Mediation and the Art of Regulation. Queensland U. Tech. L. & Just. 2008. № 8. P. 1.

23. Kyselova T. Механізми саморегулювання діяльності медіаторів: кращі практики і уроки для України (Self-Regulation of Mediation: Best Practices and Lessons for Ukraine). USAID ‘New Justice’ Program Report 2018. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3199954.

24. Господарський процесуальний кодекс України : Закон, Кодекс від 06.11.91 № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 6. Ст. 56.

25. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон від 06.07.2005 № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2005. № 35–36, № 37. Ст. 446.

26. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2013. № 9–10. № 11–12, № 13. Ст. 88.

27. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон від 18.03.2004 № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492.

28. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 462 с.

29. Шлях до медіації : підручник / авт. кол.: І. В. Кордунян, М. І. Логвиненко. Суми : Мрія, 2022. 336 с.

Індивідуальні завдання до теми 7

Завдання 1. Назвіть основні міжнародні стандарти застосування медіації.

Завдання 2. Опишіть вклад ЮНІСТРАЛ у нормативно-правове регулювання процедури медіації.

Завдання 3. Назвіть основні європейські органи та розроблені ними стандарти проведення процедури медіації в ЄС.

Завдання 4. Проаналізуйте основні законодавчі прогалини, які спричинили неухвалення законопроектів «Про медіацію» до 2021 року.

Завдання 5. Проведіть дискусію на тему «Застосування процедури медіації в різних галузях процесуального права України».

Завдання 6. Розгляньте судові рішення та запропонуйте їх вирішення без звернення до суду за допомогою застосування процедури медіації:

- 1) цивільний процес – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86210548>;
- 2) господарський процес – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78955039>;
- 3) адміністративний процес – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78954429>.

Завдання 7. Створіть портрет професійного медіатора, до якого ви б особисто пішли на прийом. Також опишіть зовнішній вигляд та етичні засади медіатора, який, на вашу думку, не є професіоналом у своїй діяльності.

ТЕМА 8. ОСОБЛИВОСТІ МЕДІАЦІЇ В ОКРЕМИХ СФЕРАХ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Сімейна медіація. Бізнес-медіація. Медіація в трудових відносинах. Медіація в адміністративно-правових відносинах. Медіація як форма відновного правосуддя. Медіація у сфері міжнародних відносин.

Список рекомендованої літератури

1. Мазаракі Н. Щодо поняття медиабельності спору. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 12. С. 258–262.
2. Медіація в державах Європейського Союзу. URL: http://ukraine-pravo.com/international_law/european_union_law/mediatsiya-v-derzhavakhevropeyskogo-soyuzu/.
3. Троцюк Н. В. Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності. *Юридичний вісник*. 2016. № 4 (41). С. 116–124.
4. Киселёва Т. Виды и стили медиации. О медиации, или Как быстро разрешить конфликт без обращения в суд. 2-е издание. Львов : Имперіал, 2015. С. 29.
5. Dough de Vries. Mediation: Understanding Facilitative, Evaluative and Directive Approaches. P. 1. URL: <http://www.dkresolution.com/articles/Mediation.Understanding.3.1.pdf>.
6. Сидельніков О. Д. Проблематика примирення сторін в адміністративному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2017. С. 9.
7. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966, ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII (2148-08) від 19.10.1973. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
8. Кисельова Т. Правове регулювання відносин із надання послуг медіації у зарубіжних країнах. *Право України*. 2011. № 11–12. С. 225–236.
9. Міжнародне публічне право : підручник / за ред. В. М. Репецького ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т міжнар. відносин. 2-ге вид., стер. Київ : Знання, 2012. С. 148–149.
10. Конвенція про мирне розв'язання міжнародних зіткнень (І Гаазька конвенція) від 18 жовтня 1907 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_938.
11. Загальний акт про мирне вирішення міжнародних спорів від 26 вересня 1928 р. з поправками, внесеними Генеральною Асамблеєю ООН від 28 квітня 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_f68.
12. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду від 26 червня 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_f68.
13. Манільська декларація про мирне вирішення міжнародних спорів від 15 листопада 1982 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_568/conv.
14. Декларація про встановлення фактів Організацією Об'єднаних Націй в галузі підтримання міжнародного миру та безпеки від 9 грудня 1991 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_570.
15. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
16. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 462 с.
17. Шлях до медіації : підручник / авт. кол.: І. В. Кордунян, М. І. Логвиненко. Суми : Мрія, 2022. 336 с.

Індивідуальні завдання до теми 8

Завдання 1. Опишіть основні особливості сімейної медіації. Наведіть приклади сімейних спорів і способи їхнього вирішення.

Завдання 2. Наведіть приклади бізнес-медіації. Як би ви вирішили спори стосовно наведених вами прикладів?

Завдання 3. Дайте відповіді на питання: Які види спорів можуть траплятися в трудових відносинах? Які найкращі засоби вирішення цих спорів?

Завдання 4. Розкрийте сутність медіації в адміністративно-правових відносинах. Наведіть приклади адміністративних спорів.

Завдання 5. Проведіть рольову гру із залученням медіатора та сторін спору за будь-яким із вищезазначених спорів.

Завдання 6. Розгляньте судові рішення та запропонуйте їхнє вирішення без звернення до суду за допомогою застосування процедури медіації:

- 1) цивільний процес – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101419895>;
- 2) господарський процес – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78955310>;
- 3) адміністративний процес – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78954511>.

Завдання 7. Розгляньте конфліктну ситуацію на прикладі Кайдашевої сім'ї. Знайдіть усі інтереси обох сторін, спробуйте досягти згоди між сторонами.

«Минула зима. Знов настало літо. Золоте літо несло за собою нелад між Кайдашенками. Той нелад знову почався за грушу. Як громада ділила між братами двір старого Кайдаша, до Карпової половини одійшла груша. Тин пройшов на аршин поза грушею. Та груша була Лаврінова. Ще хлопцем Лаврін прищепив своїми руками щепу на старому пні. Груша погналась вгору, як верба. Батько подарував Лаврінові ту грушу на багату кутю тоді, як Лаврін чхнув за вечерею. В сім'ї всі звали ту грушу Лавріновою. За це знали всі на кутку. Груша росла широко й високо і довго не родила. Сам Лаврін натякав Карпові не раз і не два, що в Карпів двір одійшла його груша. Але доки груша не родила, доти й лиха не було. На біду того літа груша вродила, та ще й дуже рясно. Груші були здорові, як кулаки, та солодкі, як мед. Таких груш не було в цілому селі. Груш уродило так рясно, що гілля аж гнулось додолу. Лаврінові діти довідались, що та груша не дядькова. Хоч стоїть у дядьковому городі, а батькова. Стара бабуся їм докладно за все розказала й намовила їх полізти через тин та нарвать груш. Діти тільки того й ждали. Хлопці полізли на грушу та й давай трусить, а дівчата збирали в пазухи. Коли тут з хати вискочила тітка Мотря.

– А нащо це ви рвете наші груші! – крикнула Мотря на небожів та небог.

– Еге! Це не ваші груші. Бабуся сказали, що це груша батькова, а не дядькова, – говорили діти та все збирали груші.

– Ось я вам дам груші! Зараз повикидайте мені груші з пазух, бо я нарву кропиви, та позадираю вам спіднички, та дам таких груш, що ви не потрапите, кудюо втікати. Мотря кинулась до кропиви. Діти підняли гвалт і кинулись на тин, як кошенята. На їх крик вибігла з хати Мелашка.

– А навіщо оце ти, Мотре, б'єш моїх дітей? – спитала в Мотрі Мелашка. – За те, щоб не крали моїх груш, – обізвалась з-за тину Мотря.

– А хіба ж це твої груші? Це наша груша; хіба ж ти не знаєш, чи що?– говорила Мелашка.

– Ще що вигадай! На нашому городі та виросла ваша груша! Це, мабуть, свекрушище тобі наговорила на вербі груші, а на осиці кислиці, – говорила Мотря.

З хати вийшов Лаврін і почав заступатися за дітей. Він кричав до Мотрі, що то груша його, що про те знає все село, що його діти мають право рвати груші, коли схотять. Кайдашиха вискочила й собі з хати й вже лаяла Мотрю на всю пельку.

– Ідіть, діти, та рвіть груші сміливо! Це ваша груша, – говорила до дітей Кайдашиха.

– Нехай тільки влізуть у мій город вдруге, то я їм ломакою ноги поперебиваю! – кричала Мотря.

А груші висіли, як горнята, та жовті, як віск! Лаврінові діти дали б їм гарту, хоч би вони зовсім були чужі, а тут бабуся й мамуся кажуть, що можна й треба рвать. Діти знов полізли крадькома на грушу. Мотря вискочила з дубцем і побила дітям спину.»

Тема 9. МЕДІАЦІЯ В ОКРЕМИХ СФЕРАХ ЮРИДИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Медіація в діяльності судді. Медіація в діяльності адвоката. Медіація в діяльності нотаріуса. Медіація в діяльності прокурора. Медіація в діяльності державного виконавця та приватного виконавця.

Список рекомендованої літератури

1. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) : Закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#Text>.
2. Конституція України : Закон України від 28.06.96 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
4. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06.11.91 № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.
5. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
6. Медіація не дорівнює врегулюванню спору за участю судді [інфографіка]. URL: <http://mediation.ua/wp-content/uploads/2018/07/informatsiya-shhodo-mediatsiyi.pdf?fbclid=IwAR0h6-xr7X3tfkJeXt-wUdVwDYByVtOK-SUKmLOrqZyIoIHpk8MjOg4mMswc>.
7. Керівні принципи № 15 для кращого виконання наявної Рекомендації щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами і сторонами – приватними особами, ухвалено Європейською комісією з ефективності правосуддя 7 грудня 2007 р., п. 24 (аналогічні положення містять усі Керівні принципи ЄКЕП щодо впровадження АВС у всіх категоріях спорів). URL: <https://www.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/serrej/19-kerivnuy%20pryncup1.pdf>.
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.
9. Правила адвокатської етики. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>.
10. Кодекс поведінки європейських адвокатів, прийнятий на пленарній сесії Ради адвокатських асоціацій та правових товариств Європи (РААПТЕ), яка відбулася 28 жовтня 1988 року. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi-dokumenty/kodeks_povedinky_yevropeyskykh_advokativ\(ukr\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi-dokumenty/kodeks_povedinky_yevropeyskykh_advokativ(ukr).pdf).
11. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
12. Можайкіна О. С. Поняття та зміст основних принципів медіації в цивільно-правових відносинах. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С. 55.
13. Про нотаріат : Закон України від 02.09.2003 № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>.
14. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
15. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 462 с.
16. Шлях до медіації : підручник / авт. кол.: І. В. Кордунян, М. І. Логвиненко. Суми : Мрія, 2022. 336 с.

Індивідуальні завдання до теми 9

Завдання 1. Опишіть діяльність судді під час вирішення спорів із застосуванням медіації. Чи можливо врегулювати спір уже в судовому процесі?

Завдання 2. Надайте відповідь на питання, яке значення має медіація в діяльності адвоката.

Завдання 3. Проаналізуйте, яке місце посідає нотаріус у процедурі медіації.

Завдання 4. Які особливості застосування медіації в діяльності прокурора в кримінальному процесі?

Завдання 5. Визначте, чи можливе застосування процедури медіації у спорах із державними виконавцями та приватними виконавцями.

Завдання 6. Розгляньте судові рішення та запропонуйте їхнє вирішення без звернення до суду за допомогою застосування процедури медіації:

- 1) цивільний процес – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83548050>;
- 2) господарський процес – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78955352>;
- 3) адміністративний процес – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93046005>.

Завдання 7. Розгляньте, у яких прикладах кримінального процесу можливо застосувати процедуру примирення та опишіть її поетапно:

- 1) неповнолітня дитина вкрала мобільний телефон;
- 2) дорослий чоловік побив жінку;
- 3) чоловік за кермом здійснив наїзд на жінку пенсійного віку;
- 4) жінка вбила незнайомого чоловіка, який намагався її зґвалтувати;
- 5) працівники поліції затримали чоловіка за розповсюдження наркотичних засобів;
- 6) хакер незаконно отримав доступ до державного архіву;
- 7) жінка пенсійного віку не розрахувалася на касі за придбаний товар і винесла його за межі магазину.

Тема 10. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В ПОДАТКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ

Європейський кодекс етики медіаторів. Податкова медіація в Німеччині, Бельгії, Нідерландах і Польщі. Медіація під час вирішення податкових спорів у Великій Британії, Сполучених Штатах Америки та Канаді. Перспективи запровадження інституту медіації в податкові правовідносини.

Список рекомендованої літератури

1 Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилук, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.

2. Огляд світового досвіду запровадження інституту медіації в податкові правовідносини / за заг. ред. І. І. Подік. Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2019. 58 с.

3. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.

4. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

5. Шлях до медіації : підручник / авт. кол.: І. В. Кордунян, М. І. Логвиненко. Суми : Мрія, 2022. 336 с.

Індивідуальні завдання до теми 10

Завдання 1. Визначте, яке значення має процедура медіації під час вирішення податкових спорів.

Завдання 2. Проаналізуйте основні засади застосування процедури медіації в податкових правовідносинах в Україні.

Завдання 3. Розгляньте Європейський кодекс етики медіаторів. Опишіть свої якісні характеристики професійного медіатора.

Завдання 4. Надайте основні перспективи запровадження інституту медіації в податкові правовідносини України.

Завдання 5. Підготуйте невелику доповідь стосовно застосування процедури медіації під час вирішення податкових спорів у будь-якій країні світу.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота є однією із складових навчального процесу, на яку припадає значний обсяг навчального часу. Водночас студент є активним учасником навчального процесу, набуває навичок самоорганізації, самостійного пошуку інформації, ухвалення рішень. Правильна організація самостійної роботи дозволяє максимально індивідуалізувати навчання, підвищити ефективність навчального процесу загалом.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного у змісті лекції, засвоєння її основних моментів. Водночас не варто дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення.

Самостійна робота є важливим засобом засвоєння слухачами навчального матеріалу. Вона передбачає опрацювання наукових праць, підручників, навчальних і методичних посібників, вивчення та ознайомлення з положеннями законодавчих і нормативних актів.

Форми самостійної роботи студентів такі:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення за темами навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських занять), виконання завдань за темами практичних занять;

- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, складання плану та написання реферативної роботи;
- самостійне вивчення та складання конспектів за темами, що винесено на самостійне вивчення. Професійному розвитку студентів сприяє самостійне виконання творчих і практичних завдань, різноманітні форми пошукової, дослідної роботи. Викладач систематично контролює самостійну роботу студентів: перевіряє конспекти, виконання індивідуальних творчих завдань, надає необхідну допомогу для активізації навчальної діяльності студентів. Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей і підсумкового оцінювання успішності студентів.

Індивідуальне завдання до самостійної роботи

1. Підготуйте тезу до науково-публіцистичних статей за будь-якою темою з дисципліни «Сучасні проблеми медіації та судочинства в Україні».
2. Створіть коротку доповідь основних ідей тези.
3. Підготуйте презентацію за темою тези.
4. Презентуйте свою тезу на будь-якому практичному занятті.

Електронне навчальне видання

Методичні вказівки

до практичних занять і самостійної роботи з дисципліни
«Сучасні проблеми медіації та судочинства в Україні»
для студентів спеціальності 081 «Право»
для всіх освітніх програм
усіх форм навчання

Відповідальна за випуск Т. А. Кобзева
Редактор І. О. Кругляк
Комп'ютерне верстання Г. Ю. Міхновського

Формат 60×84/8. Ум. друк. арк. 3,26. Обл.-вид. арк. 1,28.

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.